

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤ.

Υπεύθυνη ομάδας Αρχαίων Ελληνικών: ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Μετά τα φυσικά, Α2, 98b12-28 (149 λ.)

Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντός γενέσεως. Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων)· ὥστ' εἶπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἀγνοίαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἔνεκεν. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. Δῆλον οὖν ὡς δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρείαν ἑτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φαμέν, ἐλεύθερος ὁ αὐτοῦ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὦν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὡς μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν· μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἕνεκέν ἐστιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α1α. «καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες»: Σε ποιους αναφέρεται ἡ μετοχή «διαπορήσαντες»; (μονάδες 2)

β. «μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἕνεκέν ἐστιν»: Σε ποία λέξη τοῦ ἀρχαίου κειμένου αναφέρεται ἡ ἀντωνυμία «αὕτη»; (μονάδες 2)

(Μονάδες 4)

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

Α2. Να γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σε καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σε αὐτὸν τὴ λέξη «Σωστό», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «Λάθος», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο (μονάδες 3) καὶ νὰ τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας τὶς λέξεις/φράσεις τοῦ ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν (μονάδες 3)

1. Οι άνθρωποι εξαρχής άρχισαν να φιλοσοφούν για τα σημαντικά ζητήματα της ζωής.
2. Η ραστώνη δυσχεραίνει τη φιλοσοφική αναζήτηση.
3. Αυτός που αγαπά τους μύθους κατά κάποιον τρόπο είναι και φιλόσοφος.

(Μονάδες 6)

Μονάδες 10

B1. Ο Αριστοτέλης πρεσβεύει ότι η φιλοσοφία είναι «μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν». Να σχολιάσετε τη φράση και να αναφέρετε την αναλογία με την οποία στηρίζει τον ισχυρισμό του.

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση τις γνώσεις σας από τη σχολική εισαγωγή:

1. Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε στα Στάγειρα της Χαλκιδικής το 384 π.Χ. και απεβίωσε στην Χαλκίδα το 322 π.Χ.
2. Όταν ήρθε ο Αριστοτέλης να σπουδάσει στην Αθήνα, ο Πλάτωνας απουσίαζε στην Σικελία και είχε αναθέσει την διεύθυνση της σχολής του στον Ξενοκράτη από την Κνίδα.
3. Ο Πλάτωνας έδωσε στον Αριστοτέλη τα παρατσούκλια “Νοῦς” και “Ἀναγνώστης”.
4. Ο Αριστοτέλης αρχικά έμεινε είκοσι χρόνια στην Ακαδημία.
5. Για την αγωγή του Φιλίππου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κυρίως τα ομηρικά έπη, μάλιστα επιμελήθηκε μια καινούργια έκδοση των ομηρικών επών

Μονάδες 10

B3α. Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της, χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **παθημάτων, διαγωγήν.** (Μονάδες 4)

B3β. Να εντοπίσετε λέξεις από το κείμενο που να έχουν ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις: **εισιτήριο, κειμήλιο, ραθυμία, άχρηστος, καταδίωξη, ανιστόρητος.** (Μονάδες 6)

Μονάδες 10

B4. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Καρλ Πόππερ διερευνά το φιλοσοφικό πρόβλημα κατανόησης του κόσμου.

Τα ερωτήματα που προσπάθησαν να απαντήσουν οι Προσωκρατικοί ήταν πρώτα πρώτα κοσμολογικά, υπήρχαν όμως και ερωτήματα γνωσιοθεωρίας [...] Υπάρχει τουλάχιστον ένα φιλοσοφικό πρόβλημα που ενδιαφέρει όλους τους σκεπτόμενους ανθρώπους: το πρόβλημα να καταλάβουμε τον κόσμο στον οποίο ζούμε και, έτσι, τους εαυτούς μας (που είναι μέρος αυτού του κόσμου) και τη γνώση μας για τον κόσμο. Πιστεύω πως κάθε επιστήμη είναι κοσμολογία και, για μένα, το ενδιαφέρον της φιλοσοφίας –όπως και της επιστήμης– έγκειται αποκλειστικά στην τολμηρή της προσπάθεια να συνεισφέρει στη γνώση μας για τον κόσμο και στη θεωρία της γνώσης μας για τον κόσμο.

(Καρλ Πόππερ, «Πίσω στους Προσωκρατικούς» στο Όλοι οι άνθρωποι είναι φιλόσοφοι, μτφρ. Μιχ. Παπανικολάου, εκδ. Μελάι, Αθήνα 2003, σελ.149-150)

Να καταγράψετε τις απόψεις Αριστοτέλη και Πόππερ σχετικά με τη σχέση φιλοσοφίας-γνώσης, όπως αποτυπώνονται στα σχετικά κείμενα.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Διογείτωνος §§9-11.1

Ο Διογείτων κατηγορείται ως καταχραστής, γιατί, αν και είχε οριστεί ως επίτροπος δύο ορφανών παιδιών, άσκησε με αρνητικό τρόπο τα καθήκοντά του και εκμεταλλεύτηκε την περιουσία των ορφανών.

Ὀγδόω δ' ἔτει δοκιμασθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τοῖν μειρακίῳν, καλέσας αὐτούς εἶπε Διογείτων ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας. «Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἔμαντοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν. Καὶ ἕως μὲν εἶχον, οὐδέν μοι διέφερεν· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπόρως διάκειμαι. Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνὴρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη πόθεν ἔξεις τὰ ἐπιτήδεια». Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκπεπληγμένοι καὶ δακρύνοντες ᾤχοντο πρὸς τὴν μητέρα, καὶ παραλαβόντες ἐκείνην ἤκον πρὸς ἐμέ, οἰκτρῶς ὑπὸ

τοῦ πάθους διακείμενοι καὶ ἀθλίως ἐκπεπτωκότες, κλάοντες καὶ παρακαλοῦντές με μὴ περιδεῖν αὐτοὺς ἀποστερηθέντας τῶν πατρῶων μηδ' εἰς πτωχείαν καταστάντας, ὑβρισμένους ὑφ' ὧν ἤκιστα ἐχρῆν, ἀλλὰ βοηθῆσαι καὶ τῆς ἀδελφῆς ἕνεκα καὶ σφῶν αὐτῶν. Πολλὰ ἂν εἶη λέγειν, ὅσον πένθος ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

δοκιμάζομαι: (εδώ)εξετάζομαι και γράφομαι στον κατάλογο των εφήβων
τοῖν μειρακίῳν, δυϊκός αριθμός (= τῶν μειρακίων): των νεαρῶν αγοριῶν
αὐτός: ο ἴδιος
ᾤχοντο: ἐφυγαν και πήγαν
κλάοντες: κλαίοντες
περιδεῖν: ἀπαρέμφατο αορίστου β' του ρ. περιορῶ : ἀνέχομαι, περιφρονῶ
ἤκιστα: ἐλάχιστα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να αποδώσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὁ γδῶ δ' ἔτει δοκιμασθέντος ... τὰ ἐπιτήδεια».

Μονάδες 20

Γ2. Λαμβάνοντας υπόψη σας το χωρίο «Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκπεπληγμένοι . . . ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ», να απαντήσετε στο ερώτημα: Ποια ἦταν η ἀντίδραση των αγοριῶν, ὅταν ο Διογείτονας τους εἶπε ὅτι δεν μπορεῖ πλέον να τα συντηρεῖ;

Μονάδες 10

Γ3α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

εἶπε: β' ενικό προστακτικῆς αορίστου β' στην ἴδια φωνή.

καταλίποι: ἀπαρέμφατο αορίστου β' στην ἴδια φωνή.

δοκιμασθέντος: γ' ενικό οριστικῆς του ἴδιου χρόνου.

λέγειν: α' πληθυντικῆς οριστικῆς παρατατικού στην ἴδια φωνή.

εἶη: ἀπαρέμφατο μέλλοντα.

(μονάδες 5)

Γ3β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

τροφήν: ονομαστικῆ πληθυντικού.

ἐπιτήδεια: δοτικῆ πληθυντικού.

ταῦτα: τον ίδιο τύπο στον ενικό.

μοι: τον ίδιο τύπο στο β' και γ' πρόσωπο του πληθυντικού αριθμού.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ4α. Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω λέξεις συντακτικά: **τοῦ πρεσβυτέρου, αὐτοῖς, ἀνὴρ, ἐπιτήδεια, πρὸς τὴν μητέρα.** (μονάδες 5)

Γ4β.«εἶπε Διογείτων ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατὴρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας»: Να καταγραφεί και να αναγνωριστεί αναλυτικά η δευτερεύουσα πρόταση του χωρίου (εἶδος, ρόλος, εισαγωγή, εκφορά). (μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

ΑΡΕΙΤΟΛΑΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος